

Tomo
CUARTO

ANO
VII

Dirección: Redacción y Administración
Círculo Solidario
Sineu 27 Agosto de 1911

N.º XVI
(98)

Segunda
ÉPOCA

El Fallo

EL auto que á fines de Mayo dictó el Juez instructor de este distrito en el que decretó el procesamiento y suspensión de nuestro amigo y compañero D. Gabriel Llull ha sido confirmado por el fallo de la Sala de Audiencia recaído el 22 de los corrientes en el recurso de apelación que se interpuso oportunamente.

¿Indica ello un triunfo de los de enfrente? No; en manera alguna. Lo único de cierto que hay en todo ello es que el Tribunal competente ha declarado que no hubo quebrantamiento

de forma en las actuaciones preliminares que practicó el Juez de instrucción. Hasta el día del juicio, ó antes si es que el Tribunal sobresea la causa, la situación del asunto seguirá siendo igual que ha sido hasta ahora.

¿A qué viene, pues, la algarada provocativa, la gritería procaz, la manifestación inmoral, la perturbación envilecida, la cafrería andante que

batuteaban los palurdos señores Crespí y Barceló, jefe de minoría y secretario del Ayuntamiento respectivamente, la tarde y noche del miércoles y jueves? ¿Triunfo? No, señores. Esto se llama, en lenguaje técnico, desmoralización.

Convenzámonos una vez más de los resultados estériles que en el campo de la honradez ha dado siempre el proceder de nuestros adversarios. Despreciemos su fanfarronería grotesca. Confiemos como antaño en que nos sobra energía propia para combatirles y vencerles. Esperemos con prudencia el fallo definitivo que en justicia ha de sernos favorable pues fuera simpleza creer que

la conducta desordenada del jefe de minoría Sr. Crespí en las sesiones, lejos de ser corregida como merece, la blandiera el Tribunal para arremeter con ella al celoso Presidente del Ayuntamiento Sr. Llull amante del orden y de la disciplina. El error, el desacato, la insensatez, la desvergüenza no han de prevalecer jamás.

De sobra conocemos los ardidés maquiavélicos de los directores de la impolítica algarza de estos días. Andan en busca de incautos. Van á caza de desprevenidos. Pero es tan manifiesta su inmoralidad, tan palpable su desprestigio, tan demacrada su honradez que su conducta desvergonzada afianza más y más á los nuestros.

¿Que retrocedamos quieren? Sería sueño quimérico; complacerles equivaldría á despojarnos del valor, á desalojar las posiciones conquistadas en buena lid, á vivir de la cobardía. Si cuando éramos solamente un puñado de valientes, si cuando sabíamos á ciencia cierta que habíamos de sufrir todo el rigor del látigo enemigo, no decreció nunca nuestro entusiasmo y supimos abrimos paso y obtener la victoria, ¿nos faltaría hoy el valor siendo

como somos los más y hallándonos como nos hallamos entronizados? No retrocedamos jamás ni arredrarse en lo más mínimo. La gritería diabólica de hoy es el anuncio de un sepulcral silencio para mañana; el fomento de la inmoralidad que tanto practican estos días el jefe de minoría y su panaguado secretario se trocará en arma suicida que acabará de una vez con esos perturbadores del orden público y social.

¡A conocerles, compañeros de causa! ¡No dejarse engañar! La política de los de enfrente es inmundo lodazal.

La Fiesta Mayor

Nacida apenas la idea de solemnizar en lo posible la fiesta de la Asunción, entramos seguidamente en realización de los preparativos para la misma. Aquel día fué el despertar de un día de animación, vida, movimiento, cariño el más acendrado al pueblo de Sineu. El patio del Convento de San Francisco, convertido en vasto taller donde se construyó el arco de triunfo, el coloso arco triunfal, modelado y dirigido por nuestro queridísimo compañero y esclarecido artista D. José Pons Frau. El salón de reuniones del Círculo Solidario conteniendo belleza, elegancia y entusiasmo; las simpáticas señoritas Amengual, Barceló, Fornés, Alomar, Frau, Alonso, Real, Rosselló, Ferrer, Pons, Esteva, Renart y otras, confeccionando con delicadeza los adornos de colores nacionales que sirvieron de techo á las calles principales del real de la fiesta. Estas calles mismas y la plaza del Mercadal, transformadas en brevísimo tiempo en bien decorados y lindísimos paseos, todo bajo la dirección del inteligente y reputado maestro D. Juan Ferragut, Presidente del Círculo y alma de nuestra Fiesta Mayor.

Terminóse la decoración el sábado mismo de la Asunción. Desde el arco de triunfo que se levantaba en la plaza Mayor, soberbio, gigantesco, magnífico, ondeando la enseña patria sobre el escudo de Sineu que remata en el arco central, hasta el otro extremo del real de la fiesta, todo es adorno, derroche de acierto y buen gusto, cúmulo de energía artística.

Al anoecer del día catorce los sineunses, con rostro risueño y ávidos de realzar la fiesta, iban y venían, hablaban y reían, iniciándose en aquel momento nuestra grandiosa fiesta mayor que se celebró con el siguiente programa:

Día 14.—A las siete de la tarde llegó la banda de música de Montuiri que saturó el espacio y recreó nuestros oídos con armoniosos pasodobles; visitó al Sr. Alcalde, á Don Antonio Ferrer de la Cuesta y al Rdo. Sr. Ecónomo. Se celebraron seguidamente solemnes completas en la Iglesia Parroquial, con procesión. A las nueve hubo iluminación general; centenares de farolillos venecianos convirtieron las calles y plazas en paseo encantador; efecto sorprendente. A las diez, asistiendo millares de personas, se dió principio á la *revetla*; se quemó un bonito castillo de fuegos artificiales confeccionado por el afamado pirotécnico de la localidad Don Bernardo Coll que nos dejó sumamente satisfechos y con deseos de contar con su apoyo en lo sucesivo; la banda de Montuiri y la del Círculo Solidario que dirige nuestro inteligente Director de SINIUM D. José Fuster nos regalaron escogidas piezas que interpretaron con acierto y delicadeza.

La primera jornada de la fiesta resultó espléndida y de gran efecto.

Día 15.—A las seis de la mañana las dos músicas con alegre diana recorrieron la población; era el anuncio del gran festival que debía llevarse á efecto. A las nueve y media dieron principio las funciones religiosas, á las que asistió nuestro Ayuntamiento y en las que predicó un bello discurso nuestro paisano Profesor del Seminario Don Vicente Frau, resultando

solemnísimas y en armonía con la festividad cívica. A las doce hubo carreras en *El Cos* concediéndose premios en metálico á más de los de costumbre. A las cinco y media de la tarde concurriendo las dos bandas musicales se celebró el Concurso de niñas payesitas organizado por el Círculo Solidario; congregóse en la plaza del Conde de España y en la bajada de la del Mercado numerosa concurrencia; crecido número de niñas angelicales menores de seis años que lucían el traje de payesa, rebosaban de alegría y veían con delirio acercarse la hora de ser obsequiadas por el Círculo Solidario con helados, pasteles y dulces. Soltáronse globos aerostáticos al tiempo que las músicas ejecutaban bonitas composiciones. Al compás de animosos pasodobles se dirigieron las diminutas concursantes al local del Círculo Solidario donde recibieron con júbilo el refresco ofrecido. Empezó seguidamente el baile de jotas al son de las dos bandas, continuando después con la gaita hasta la una de la madrugada. Al anoecer estaban las calles y plazas convertidas en hormiguero; niños juguetones, señoritas salerosas y archielegantes, jóvenes soñadores, viejos rejuvenecidos cruzaban por doquier respirando vida de vida jamás soñada. A las diez de la noche era materialmente imposible dar un paso en el real de la fiesta. El anuncio de que había de dispararse un grandioso castillo de fuegos de artificio de la Casa Espinós, atrajo una concurrencia innumerable. Las esperanzas no quedaron frustradas. Nunca, nunca en Sineu habíase quemado un castillo de fuegos artificiales como este año en la noche del 15. Baste decir para comprender la verdad de nuestro aserto que el pedido que satisfizo el Círculo Solidario al representante de la Casa Espinós importó solamente cincuenta pesetas menos que la cantidad que se gastó Palma en fuegos de pirotecnia la noche del 26 de Junio en las últimas Ferias y Fiestas. Los más exigentes, aquellos que más nos deseaban el fracaso, unánimemente convinieron en que nunca

se había hecho en Sineu un número tan lucido. A las doce y media las músicas que habían amenizado aquel acto nos anuncian con un bélico pasodoble el fin de aquella jornada gloriosa, nunca vista ni jamás soñada.

Día 16.—Aunque en este día no se realizaran tantos números ni de tanta importancia como en el anterior, podemos en cambio asegurar que resultó muchísimo más lucido que en años anteriores, pues á más de lo acostumbrado hubo iluminaciones á la veneciana, suelta de globos y disparo de bombas y gran número de cohetes.

En resumen: las fiestas de este año fueron grandiosas, sublimes, bien organizadas, superiores en mucho á la importancia de Sineu. El esplendor que tuvieron las celebradas algunos años atrás, en las que tomaron parte más esencial los elementos más valiosos de la de este año, queda eclipsado y en lugar secundario. Relativamente, no llega á fuego chino.

Incidentes. Lo fueron los aguaceros que cayeron el día 14 de una á tres tarde y el 15 á la misma hora. A nosotros nos caía encima el agua porque veíamos por el suelo nuestros patrióticos sentimientos; pero ¡bendita sea la Providencia! aquellos elementos naturales contribuyeron á nuestra obra pues limpiaron del molesto polvo nuestras calles y la temperatura refrescó notablemente.

Desde estas columnas damos la más cordial enhorabuena á las autoridades por la solemnidad de la fiesta; la damos muy efusiva á las señoritas que con tanto entusiasmo trabajaron en la confección de adornos; al Sr. Pons y al Sr. Ferragut sobre quienes recayó el peso de toda la fiesta y que demostraron hallarse dotados de talento ó iniciativas muy poco comunes en las poblaciones: su obra es gigantesca, su genio colosal, su dirección admirable. Felicitamos también á los artesanos que trabajaron con ahínco en la construcción del arco de triunfo y en la colocación de adornos; su voluntad les hace acreedores de mucho aplauso; y finalmente nuestros plá-

cemes al Director de la banda don José Fuster por su feliz acierto en la parte que tomó muy activa en la celebración de las fiestas.

¿Foes japonesos?

¿Se Música de la Misiricordi?

¿S'arriesa des Fogoneus?

Es axó una cosa sempre vista de que es fogoneus se vulguin posá ab tot y no entenguin de rés. Voleu escriure, y literaria y gramaticalment parlant no en sabeu pelada. Voleu fe de graciosos criticant se passada festa populá y tampoch en sabeu ni gota. Perque, digaume: ¿Cuant ha dit may se comissió de festejos que hagués de vení se música que voltros deis? ¿cuant heu sentit que diguessem nignus de noltros que havían d'amollá fochs japonesos? Per si acás ho haurá dit en Pera o en Llobera; y ni en Pera ni en Llobera saben qu'es pescan en aquest cas, com tampoch ningu des que ho sabían els havía encarragat que fessan a sebra a n'es públich una tal cosa. Es axi que en no assé uns patáns com voltros no havía de creure ningú res de lo que deyan, mentras no vessan es programa de festas que havían, y varen publicá.

Noltros n'hem sentit molts de doys y desberats, tal vegada mes creibles que es que voltros vos heu creguts o axí mos ho heu volgut da a entendra; pero may n'hem fet cas, may hem dit res; y no es que no hagnim estat tentats un parey de vegadas! ¿Sabeu que deya es poble set o vuit dias abans de La Mare de Deu? Que es vtro *Senyó gros* volía aturá se festa. ¡Si aquesta es vera!... pocas muchas ha tengudas es vtro *Senyó gros*.

Si aquesta no es vera... bon acert hem tengut noltros no empeltá mentidas dalt SINIUM. Be, que noltros may hem fet una tal cosa.

¿Sabeu que deyan per se plassa es dilluns de se fira cuant desfeyan es ca-defal? Qu'en Francesch havía rebudas ordes de que ho fes llevá tot. ¿Sí? ¿Y axó encara hi ha ningú que ho cregui? ¡Vaje, vaje, diariés desmenyotats! no vos daxeu enserronar pes vulgo que aquest vos prendá es pel y no vos ne temareu.

Y are, una de duas: O heu de con-

fesá que sou uns ruchs que vos creis cualsevol cosa, o que aquest *qui sí* (!) *trojava* es un poca-alatxe y un maliciós digne de fervós companya. ¿Que estimau mes?

Se música de la Misiricordi no vengué perque axí ho va resoldre se comissió y no per lo que voltros deis. Y si no ho creis per aquest *pecat* no anireu a infern, encare qu'es facil que hi aneu per molts d'altres si no vos componeu.

Per acabá: Hem fet lo qu'hem volgut perque noltros comandam y foris, y si no vos agrada preniu prim. Molts d'anys pellosos.

S'empaquetadó de la casa

Es llit de la Mare de Deu

L'any passat SINIUM no s'estranyava poch ni gens que se fes se festa populá ab tanta pompa y solemnidad y se tengué tan descuidat es llit de la Mare de Deu. L'any passat s'altre, s'estrenyava de lo darré y ja llavó, lo mateix que are, tenía moltíssima de rahó.

Un Ajuntament que feya tantíssim de temps qu'era es mateix, encare que en diferents *estalóns*, y que, segons voltros, cada any tancava es seus presupuestos ab superavit no havé tengut aquesta mira que are voltros mos entimau! en aquests ajuntaments de fa tant de temps que tot ho manyoflaven a se seva manera; en aquets ajuntaments si que los poden aplicá s'oració per passiva. ¡A noltros! ¿Que mos poden dí a noltros si apenas hem pres possessoria cuant ja mos desberetau ab ses vostres bestieses, gracies a s'actual dominació, tot lo que noltros mos proposam dins tots es rams de se vida municipal? Res, absolutament res. Dexau que venguin temps millós y voreu ferné de llits nous per durvós a colgá a tots.

SINIUM digué axó des llit, perque ja feya massa temps qu'el veyá vey; pero voltros? encare sou ben tenras ferm per demaná res de tot axó! Cuant *Sa Defensa* fassi tant de temps com SINIUM que veji es mateix llit, llavó ja dirá cosas. Pero are heu de tení en conte que encare mamau, que sou com un infant que no s'aguanta dret ni a se paret, que sou uns mocosos, que no feis comú a se terra. Cuant sigueu grans, cuant ja sapiguen demaná, llavó ja de-

manareu y si es just vos ho donarán, y si no ho es vos farán es matex cas de ara, vos dixerán cantá lo mateix que en aquells nins que ploren sensa sebre per qué. Entesos ¿eh?

Y a tu *Escriquedoretxo* te fas a sebre que es ben ve que SINIUM veu es gèp dels altres, pero també veu es seu. Veu es teu sobre tot, perquè abulta molt ferm, y tu no l'hi veus es seu porque el te molt petit, y adaméa perque t'ets molt lloco, apenas hi veus, ets massa curt de vista, moral y materialment parlant. Y qui no ho creu se engana.

Qualsevol

Consums

Molt heu xerrat sobre aquest tema, pero res heu dit. Vos heu limitat unicament a dí cla y llempant qu'es reparto es un cent peus sensa altre argumentació mes que «hi ha casas que els han possat doble de cuota de se que pagaven l'any passat». Tot axó es vé, pero ¿y qué? ¿Com no deis si l'any passat pagavan aquestas casas lo que les corresponían? ¿No vos convé? Idó ja ho direm noltros un'altre día. Es día que voltros estampeu demunt es vostro *Paperot* vint, deu, mitxa dotcena, tres noms no mes, de ses casas que els han endoblada sa cantidad, llavó noltros farem comparació. No demanam molt.

Si mos feis aquesta graci, vos pagarem un berená d'hous ab prebes pes vostro Redactó-jefe.

¡Ale, a veure si sou homos!

¡Sabeu que tench d'ansi que no si-gueu unas merdas!

El tio Vivo

Ignorancia crassa

¡Y tan crassa com es se d'aquest *que du bigots*. ¿Y are s'ha cregut aquest estupit, qu'es Círculo Solidari, sols per fe se competenci a n'es vostro *Alá*, Francesch Crespi, haguí consentit a gastarsé un parey de cents duros? ¿Com es tant bambol aquest des bigots que se creu que es de se P-ll donin tanta d'importanci a un homo que no en te gens ni mica?

Es Círculo Solidari, dexant aná en

Crespi y los seus, va resoldre ab so beneplacit de s'Ajuntament, fe se festa de se Patrona tan lluida com pogués y ha lograt ferley mes que voltros els altres anys mal que vos pesi. Se part d'ornamentació, mes lluida; se part musical, molt milló que sempre, inclús s'any que vengué se música de la misiricordi; se part pirotécnica, mes esplendent per molt que vos estufeu, y es conjunt molt ben organísat si descontam que no feram sa festa allá ahont voltros trobau qu'está milló y altres cosetas que no son des vostro agrado. Pero ¿que hi farem?

Per desfé s'efecta que pugui havé produít dins s'ignorancia crassa, se crassa ignorancia d'aquest des bigots, se Junta des Círculo mos suplica insertem es siguent anuncio

«Se fa sebra a-n'es públich ignorant, que no sigui nigu que s'atrevesqui a creure res de lo qu'es matjenca demunt *Sa Defensa* aquest senyó des bigots, perque o be es un *cras* ignorant o be un pillo de quatre soles, que triy. També mateix fa a sebra se Junta, que apenas sab si en Francesch Crespi está en aquest mon y que per tal motiu, mal pot havé fet se festa no mes per fastidiarló. Que s'ha gastat unas mil pesse-

tas totas ben sevas per devertirsé a ella y a los seus... y a qui ha volgut. Que tot lo damés que xerra es des bigots, no es mes qu'una farsa, una mentida, una calumnia.»

Articuliata; te pots afeitá en volé.

Tarari, ti

Sabeu quina festa...?

« . . . . . sols que en lloch de ferlé a se plassa des Mercat, l'han feta a-n'es Mercadal pujant per amunt fins arribá a can Morro. Ells ja s'entenán ja, carall, carall. . . . »

No ho diguis molt fort a-n'axó que no s'en temi es qui escriu devant tu, sino et pegará una pellisa. ¿No veus que ell mos tracta d'ignorants, homo, y tu mos dins que anam vius.

* * *

Es una llástima qu'es directó interino de se banda de ximbombas estigui malalt y no pugui contestá a lo que diu «*Sa Defensa*» sobre *Sa Música* de se Pell. Ja ho farà en está bó si lleu, que tampoch no val se pena d'agafá se ploma.

Secció Llenderesça

¡Quin modo d'escriure, Señor!

S'in-Defensa de dissapte cau de ses mans. Es alló de no esser lletgidora. Du una collecció d'escrits tan dolents que més be que articles de periodic parexen cartes de soldat. No hi ha més que lo que firma en Riumbau que pugui passar. ¿Com no s'hi miren un poc més en s'escriure els de *s'in-Defensa*? Ell no es qüestió de més o manco; es qüestió de no poré passar per cap estil del mon. ¡Vaja una literatura puputera! ¿Puputera, he dit? No, ell no hi arriba. Es «Pu-put» que en literatura va tan magre de lloms li dona una volta y mitja a *s'in-Defensa*. Ale, escriquedoretjos de pa amb oli, no vos hi adormigueu tant. A veure si los llimau un poc a n'aquests escrits vostros i axí al manco dirán que sabeu dir mentides i que sabeu insultar amb garbo.

Gargays

S'in-Defensa no va d'eglans. S'hi embuya amb axó de revóns. Vat-aquí que un dels nostros amics ha trectat serio i formalment s'assunto sobre ses fregades que hi va haver entre D. Bartomeu Font i l'esglesia de Sineu demostrant fins a s'evidencia com el Sr. Font se va parlar d'una manera asquerosa, i *s'in-Defensa* en ves de contestar punt per punt no fa més que enflocar quatre gargays per sa cara del digníssim Sr. Ecónom de Sineu. ¿No es veritat que tenen molt bona educació els escriquedoretjos de *s'in-Defensa*? En no tenir ravó, ja se sab, quatre escopinades i qui l'ha feta que l'engróns. Be, escriquedoretjos de *s'in-Defensa*, beníssim.

Naturalment s'autor dels articles *A Un Principiant* no les vol haver amb

una punta de nonigúns que, perque no mostreu sa cara, s'autorisen a si mateixos per fer calsevol paper. Aquest senyor se vol provar a discutir amb sos escriguedoretjos de s'in-Defensa, empero no se vol provar a tirar gargays amb cap d'ells perque veu que a n'axó ha de perdre de massa.

No saben que-s pescan

No, no heu saben aquests desventurats escriguedorets de s'in-Defensa, ¿En voleu una prova? Idó escoltau. Diu s'in-Defensa: «*Fero se distancian y refredaren aquelles amistats antigues (d'en Font y de s'Ecónom), y perquè? Be perque els Fonts se convencen de lo que deia tot es poble y diu encara are, que en Solé es com es cabeçilla des partit nou, y aquest mateix Ecónom, segons també se diu de públic, ha promés sa Secretaria a nen Miñó. Y si es axí, com tol'hom diu, de qui trobes ha partida sa bregue?*» Dexam sense cap comentari aquesta tan ben redactada clausuleta de s'in-Defensa i escoltaune un-altre que está just deu retxetes més avall. No vos ficseu en lo mal escrita que está i si únicament en lo que diu: «*Y lo que afirmes de si deien o creien que en Solé Ecónom y D. Arnau Ramis prevere, foren els qui pegaren foc a ses cases d'en Font, respecte d'axó, just te vui di que no te fassis tan poc favó a tu mateix, estampant en lletres de mollo, aquesta tonteria per no dirli un-altre cosa. Una autoritat sigui sa que sigui, ha d'está molt per demunt tota chismografia, tenguent ses orelles tapades a nes dimes i diretes.*» ¿Que l'heu sentit a n'aquest rossinyol de s'in-Defensa? S'Ecónom i D. Arnau Ramis han d'estar per demunt tota xismografia; are en Font es altre cosa, en Font amb axó gosa de privilegi especial. ¿Ses vist may toxarrudeses com sa que duen els que escriuen s'in-Defensa? Es de notar que, segons sa mentida de s'in-Defensa, D. Bartomeu Font se va bereyar amb s'Ecónom perque *es públic* diu que aquest va promete sa secretaria de s'Ajuntament a n'el Sr. Ferragut. ¿Y qui no sab que el Sr. Ferragut no havia somiat may en secretaries i ja don Bartomeu Font estava bereyat amb s'Ecónom? Mentiders que sou els de s'in-Defensa, embuistes, noninguns.

En camvi a dins ca-n Font se va dir que els que havien pegat foc a ses ca-

setes eran s'Ecónom i D. Arnau Ramis.

Axó heu sabem d'un qu'heu va sentir, com també sabem, p'el matex conducte, ses frases que no repetim per respecte a n'els morts i que va pronunciar sobre es matex punt una fiya d'en Font. ¿Y no hi ha diferencia entre es xerrar quiméric *des poble, des públic* y es xerrar real i vertader d'en Font i la seua familia? ¿Qué es xismografia i qué no heu es p'el nostro cas? ¿Semble mentida qu'en tenquin tan poc d'alló que frigen els estrumbols de s'in-Defensa!

Sa brega d'en Font

No, no, senyorets de s'in-Defensa: sa brega de D. Bartomeu Font amb s'Ecónom no va esser per altra cosa més que perque el Sr. Ecónom no se va voler subjectar a ses impositcions d'en Font. En Font volia que el senyor Ecónom pegás cossa a n'en Llull, que se bereyás amb en Llull i que li fes la guerra. Axó volia en Font. ¡El mos heu de donar a conixer a n'aquest tipol!

Penediment

Aquests grandíssims virolles de s'in-Defensa mos diuen que s'Ecónom ja se-n penet de no haverse fet escala d'encortinar d'en Font. ¡Quina mentidassa! S'Ecónom se-n penediria d'haver obrat segons es dictamens de sa seua consciencia? S'Ecónom se-n penediria d'haver complit amb so seu dever de capellá?

S' Ecónom se-n penediria de no haver posat es coll a n'es jou vergonyós d'en Tomeu Font? ¡Mentiders més que mentiders! Qui deu comensar a penedirsé de ses seues brutalitats ¡deuen esser els senyors de tot lo mon que desde que fan guerra a s'Ecónom fan tant de peper a dins Sineu com en Palou a sa Pobla. Per aquí gratey, Lluc!

Els gargays que feis vos caven demunt

Si, grandíssims brutanxos de s'in-Defensa, els gargays que tirau a s'Ecónom vos caven demunt. ¿Que no heu sab Sineu qui es s'Ecónom i qui sou voltros? Ell poreu demenar endicis per tot allà avon ha passat s'Ecónom y vos dirán qui es aquest senyor. Ja los ho demenareu a n'els seus superiors. Ja vos informareu d'ell a devés ses cases

de relligiosos. Ja hi preguntareu per sa seua vida. Ja les mos direu a n'els seus escándols. Ja mos ne parlareu dels cástics que li haguin imposit. ¡Grandíssims noningúns que son els de s'in-Defensa! ¿Voltros que estau bruts fins a ses puntes dels cabeyes vos atrevireu a malfamar el Sr. Ecónom? Be que Sineu ja sab qui es aquest curro que escup a s'Ecónom. Tant escupi aquest desventurat, els gargays li cauen demunt.

Solfa fogoneva

Els escriguedoretjos de s'in-Defensa mos diuen que no poren consentir que se posi en solfa l'Esglesia. ¡Farsants! Que la se mirin a-n aquesta solfa i mos diguin que tal los parex.

1.—De temps enrera ja havian manifestada els caciques s'inquina que tenian a sa piedat. Quant venia el Reverent P. Jaume per predicar exercicis o corema, desde certes alturas era tractat de *virolle, ase* i altres cosas, i de *¡benets!* es qui anaven a escoltarló ....

2.—També era notoria i pública se inquina i mala voluntad que tenian per la Congregació Mariana. Quant era Batle sa primera vegada un dels caciques, ja posá moltes dificultats perque se representás *s'Adoració dels SS. Reis*, funció que acostumaven fer tots els anys.

3.—Per ses mateixas funcions aquest batle enviá un *Comunicat* a-n-es Director o President de sa Congregació, limitant sas entrades a n'es local de sa funció, deixant translluir s'odi que li tenia.

4.—Poc despaés rebé es President de sa Congregació, que a las horas era D. M. R., una carta anónima, (era s'any dels anónims) una carta anónima, cuya procedencia se sabia, i que recordará molt bé qualche Senyó viudo, en la cual despues d'anomenar *un infelís* a n'es Director se feya befa de sa Congregació Mariana i dels que hi pertexian emb expresions com aquestas: *Pase, que se cuelguen la medalla ese tanto por 100 que hay en todas las poblaciones, entre tontos y buenos chicos, y alguno que otro MERDÁ COM EN TONI DE SES GONELLES, pero los demás, hacen un papel ridiculo... y VOSOTROS ¡¡¡horror!!!... Sa galtada a la Puríssima*

i a sa Congregació no poria esser mes grossa.

5.—Per certas personas de sas més visibles dins sa política, repetidas vegades en reunions oficials y extraoficials s'alaben sas doctrines condenades de s'impío Odón de Buen, se parle molt malament de capellans i frares, fentlós culpables de sas desgracias de Espanya i hasta dels horrors de sa *semana trágica* de Barcelona, ab tanta d'impiedat, que obligá en una d'aquestas ocasions al Profesor D. Bartomeu Pons a sostenir una forta polémica amb ells.

6. — Pels mateixos se parla ab molta de befa d'un sant mártir, anomenat San Erasme, que se venera en es Convent.

7.—Parlant des gran éxit d'una Missió a un poble, deya a una reunió un d'aquets grans caporals ab una rialla de despreci: *¡Qué pussetes! Aqueixas cosas ja han passat de moda!!...*

8.—A una altre reunió d'amichs polítics i de la camada, parlant llargament contra es capellans i l'esglesia, deya: *Jo, com a pare de familia, enviy es de cameua a confesar y a l'iglesia: pero yo no creg emb aqueixas cosas!!...*

9.—Después d'alguns anys de relativa calma, tornen encendre es caciques es foc de persecució a sa pietat i a l'esglesia, permetent a certs senyorets, que teníen molta influencia en sa política, i a qui Deu haguí perdonat; permetent qu'aquets senyorets resucitassen es balls de *máscara* ja abolits a n'es poble antepesant es seu gust a-n es desitjos de l'esglesia i de sa gran majoria de sa població.

10.—Aquets mateixos senyorets que teníen gran influencia en sa política i a qui Deu haguí perdonat, anaven cercant sas atlotas per sas casas, i fent una llista de ses ballerinas, prometentlós que anirían a-n-es ball certes senyoras.

11.—Convidant a certes atlotés per que anassen a-n-es ball, los deyen aquells senyorets fent befa de sa Congregació: *¡¡Si vos treuen de fillas de la Puríssima, que vos treguin!! etc. etc...*

12.—Cuant se feyan aquells balls endimoniats, deyan aquells senyorets promotors i fundadors des ball, a qui

Deu haguí perdonat: *¡¡Ja l'esbucaré m ja a sa Congregació!!*, referintse a sa Congregació Mariana.

13.—Es cacique major, President de sa societat ahont se feyan es balls, que los hagués pogut aturar ab tanta facilitat com s'esclafe ab so peu una formiga, (perque era una cosa de ca seua) se negá a ferhó a ses súplicas que per aquest fi li va fer es Párroco en nom des clero, surtint en tóns ben destemplats, i amenassant enviarí certes persones i senyores si la cosa s'engrescave.

14. — Después d'haver alliberat de la mort o des cástig corresponent a un assassino, un d'aquets grans caporals'l passatjave en triufo per dins es poble ab gran acompanyament dels seus; i a un mitin que se fe dins es seu sallé después d'un gran sopá emb obseguí des criminal, deya: *Axí com he salvat a-n aquest, salvaré a cualsevol des meus... no temeu!!...* Axó a n'es diccionari des caciques se diu: *omnipotencia d'un homo*; pero a n'es diccionari cristiá se diu: *donar ales a-n-es criminals, ensalzar es vici i desmoralizar un poble*.

15.—Era veu pública que p.r tot corria, que un d'aquets grans caciques deya un dia a una reunió: *A mí, per guanyar unes eleccions, me bastan els homos des poble que he fet B...* ¡¡Ah! grandíssim porch!!

16.—Un senyó que no es de s'Ajuntament, pero casi casi, fent befa des dól que tenia l'esglesia per sas baixas de ses Congregacions a causa des balls, deya a una reunió pública: *¿Per axó se espantan? per 50 o 60 fillas de la Puríssima que han tretas? encare están enrera per ternirné la mitad! ¡¡aaah!!...*

17.—Son enviades, i forsades a-n-es ball certes senyores, porque ses altres hi anassen i per pegar, com deyan, sa galtada a-n-es Párroco i altres personalitats que treballaven porque no se introduís aquesta immoralitat, que tants de mals feya a sas Congregacions.

18.—Per pegarlé a-n aquestas personas, que no feyan sino cumplir ab so seu ministeri, permeteu totes aquestes ofenses a Deu, i heu fan pagar a Deu i a sa moralitat.

19.—Son forsades moltes atlotas i

fadrinas per anar a-n-aquets balls, ab so fi diabólic de pegarlé a ses Congregacions.

20.—Se fa pressió a pares y mares, ab súplicas, amenassas, porque enviyn els seus fills i fillas a-n-aquets balls.

21.—Emb motiu d'haver avisat es Director de sa Congregació a certs pares porque apertassen es seus fills de aquets balls, deya es cacique dins un caesino: *¡Axó es un tros de áse! mereix que'l treguin des poble!!*, etc., etc. Y a una altre mare, que encare es viva: *¡Si no hi envies es teu fill, et posaré deu duros de consums; ¡qué pussetes de lluisos!... etc, etc.*

22.—Es día del Corpus, dins un caesino certs senyorets, que teníen molta influencia en sa política i a qui Deu haguí perdonat, tocan e insulten sa Congregació Mariana i es seu Director, promoguent un fort escándol que obligá a surtir a sa defensa a-n-es Congregant Jaime Frau, que hagué de prendre es capell y fugí.

23.—Es cacique déspota inaugura sa seua batleria interina del any 10, permetent es primer día del any se introducció des *balls de salón*, costum immoral reprovada per l'esglesia i no coneguda en aquest poble, i contra la cual hagué de protestar públicament i dalt sa trona el Rt. Párroco des poble.

24.—Día 4 de Janer, aquell gran déspota pega una galtada a sa Congregació Mariana i a sa seua Patrona María Santísima, enviant un B. L. M. a-n-es Vice-Director es Custos des Convent, despues de captar per sa festa de la Puríssima; recordantli que sense permís des Batle, segons ses Ordenansas municipals, no se poria captar baix cinc pessetes de multa, Aixó en llenguatge lliberal se diu: *drets de sa Alcaldia*; en llenguatge cristiá: *una galtada a la Puríssima*.

25.—Se corren rumors sérios de que es batle déspota vol aturar sa processó de sa Congregació es día del Reis; i motiva aixó una excitació de tot es poble, que sens dupte degué aturar a aquell senyó de fer aquesta alcaldada e ilegalitat.

26.—Aquell déspota sense haver passat cap avís oficial ni extraoficial

a-n-es cap de la Parroquia sobre captes de sas obrerías, posa una multa a s'obrería de S. Jusep i una altre a sa de las Animas per haver surtit a captar segons costum.

27.—Es mateix a una sessió pública insulta al Rt. Sr. Ecónom fentlò mentidè, diguent *que se cadira li venia ample* i altres injurias de pitjor índole: insulto que promogué una forta protesta firmada pes clero i per mes de 500 vecins des poble.

28.—Aquest mateix senyó a una sessió de s'Ajuntament reprova se apertura d'un portal de la sacristia des Convent que done a-n-es patí, i heu fa ab tals tóns que demostra es desitjos que té de tancar aquesta surtida.

29.—Per personas de s'intimidat de aquest gran déspota se diu de sério que aquest senyó ha amenasat destruir es dos jardins que hi ha a sa plaseta des Convent.

30.—Un concejal molt gros, encarregat per algunos días de s'Alcaldía, no compareix emb s'Ajuntament a sa processó de rogatives, per s'aigo, no obstant de ser avisat per s'autoritat eclesiástica axí com sempre s'havía acostumat.

31.—Contra costum tradicional, profanen es tres días de Coranta-Horas de Carnaval, duguent comediantes a n'es teatre des Convent.

32.—Dins un casino repetidas vegades se glosan i ridiculisen els actes de sa Congregació Mariana, d'els congregants i d'es seu Director. Se posan noms a-n-aquest, a n'el Sr. Párroco i a altres persones no menos dignes, no per altre pecat que per no aprovar es balls de máscara i d'aferrats, que están condenats per l'esglesia.

33.—Per certs senyorets, que tenían molta influencia en sa política i a qui Deu haguí perdonat, son escarnits els congregants en sos seus actes públics, diguentlós per befa: *Are passen els conquegats, vat'aquí els conquegats. Fantotches, farsantes, etc.....*

34.—Dins sa corema, no respecten sa santedat d'aquest temps, i passetjen per carrers ab só de bombo i platillos titereres mal vestidas i provocativas.

35.—Es día del Corpus, se nega se Ajuntament a acompayar el Santíssim, rompent sa costum de sempre.

36.—Certs senyorets que tenían molta influencia en sa política i a qui Deu haguí perdonat, ea bastantes ocasions negan es saludo o saluden emb befa i fent jutipiris a certs sacerdots, i los diuen per escarni: *¡Adiós... Canalejas!...* quant aquets mai los havían faltat a consideració de cap clase.

37.—Quant se sap sa mort de l'amo en *Montserrat* de Llorito que era un des jefes principals des partit *pellós* de aquest poblet, se'n fa feste a una reunió de senyorets, i entre altres coses se diuen: *...¡Bien!! Axi heu vejem dels altres!!!...*

38.—A un viatge de tren, i amb certs senyors, i parlant de determinats capellans, que reprovaven es balls, deya es cacique: *Amb el Bisbe Cervera hi tentajo molta d'influencia; amb aquest no tanta; pero axi mateix he d'influir porque se'n dugui es capellans Ramis des poble.*

39.—Despues de sa votació de Setembre, un cacique rabiós predicant devant un cassino, aconsejava a-n-els seus que escupissen a sa cara dels capellans que anaren a votar, que no anassen a la seua misa i que no fessen llimosna a-n-els sants...

40.—Es diumenje despues d'haver votat aquell furiós cacique, segons deyan, tenía apareyats una corantana dels seus per surtir de l'esglesia, si hagués dita sa misa de las 9 i mitja un des capellans que votaren.

41.—Quant un día, desde alt sa trona, se convidava per orde des Prelat a-n-es poble, perque protestás de sa conducta anticatólica seguida pe'n Canalejas, President de Ministres; un d'aquets caporals, que ha estat diputat, i que oía misa, deya tot desenfadat a-n-es qui tenía devora: *¡Vaya quins farsantes!* i altres cosas d'aquestas...

42.—Un altre diumenje, debaxant es Párroco i dos sacerdots, des qui havían votat, per anar a cantar l'ofici, i passant per devant es cacique diputat, aquest los increpá d'aquesta manera: *¡¡ Vaya quin trio!!!*

43.—Dalt es «Pu-put», periódic ini-

mic de l'esglesia, empengueren una campanya de difamació contra es Párroco i altres sacerdots des poble.

44.—Continuaren aquesta campanya demunt es periódic republicá *El Ideal*.

45.—Demunt aquest matex periódic parlaren molt malament de la santa Missió antes i despues de venir, i calumniaren al Rt. P. Jaume, respetat dins tot Mallorca, diguent que contava fábulas demunt sa trona.

46.—Durant sa Missió ni es caporals des partit ni els seus concejals, s'acostaren per res a l'iglesia, ni hasta a sa comunió i procesó des derrer día.

47.—Es jutje municipal no va anar a rebre ni despedir els PP. Missioners, no obstant que no li havia faltat en res s'autoritat eclesiástica. Lo matex va fer en sa processó de rogatives, a pesar que s'autoritat eclesiástica havia avisat com de costum.

48.—Durant es temps de Missió, feren balls d'aferrats a una societat devant es matex portal de l'esglesia, ferint es sentiments religiosos des poble, i fenthó de *repicapunt* per estorbar es fruit de sa Missió.

49.—Quant hagué venguda sa Missió, continuaren es balls amb més furia que antes; i a certes alturas se demostrá sentiment de sas filles de la Puríssima que se tornaven allistar a sa Congregació, i se feya crítica d'elles.

50.—Sa minoría de s'Ajuntament, estant aquest constituït legalment, no ha volgut mai prendre part oficialment en cap acte religiós, no obstant que a-n-es principi va ser convidada degudament pel Sr. Alcalde.

51.—Enguany tornaren profanar més escandalosament ses Coranta-Hores des derrers días, organisant una manifestació grotesca ab cartells i pintures insultants, presidida per jefe de de sa minoría, que es jermá d'un capellá: la cual recorregué es centro de la vila ballant a varias parts, i s'aturá devant es portal major de l'esglesia ahont estava esposat el Santíssim, tirantlós dolsas desde un forn de sa plassa.

52.—Quant se feren enguany sas processons de Semana Santa, sa plana

major des partit no hi comparegué per res.

53.—A sa processó de una Mare de Deu, se pactaren instintivament per no anarhi es partidaris des cacique; i certa senyora quant passava sa processó per cert carré de devora sa plasa, vent un ferré que tengué sa devoció de anar a honrar sa processó, li va dir: *No es es teu lloc, Dominguet, aquí; no es es teu lloc...* Y a una reunió de devora cert molí, se feya chacota i se celebrava s'ausencia de sa processó, per personas que haurían de fer altre cosa.

54.—A sa mort de una senyora passá per orde es seu senyó que no volia a-n-es funeral cap capellá que no fos des seu partit; i com no heu pogués conseguí de l'ofici, lográ que no ni anás cap a-n-es cementeri.

55.—Va fe fer un funeral de pobre a sa qui havia estat senyora d'un diputat, ab so fi de no donar res que gonyar als capellans: i per pegarlé a-n-es Párroco enviá a dur sa cera d'un altre poble i londemá fa un ofici de lujo a una altre esglesia ahont hi dugué sa cera.

56.—Devant una reunió de bastanta gent deya un día un des caciques que: *perdonave a tothom menos a s'Ecónom des poble.*

57.—El Rt. D. Pep Ferrer de la Cuesta fundá en es poble sa devoció de la Sagrada Familia o *Capelleta*, tan recomenada pel S. Pontífice, i a certa reunió que se fa devora cért molí per alguns caporals se fa chacota d'aquesta devoció, i als qui la tenen per escarni los diuen: *¡Vaja quin virollas!* i altres cosas per l'estil per persones que haurían de dir altre cosa.

58.—Es cacique refúia una i altre vegada sa palma i es ciri de la Candelera, que per ecsés de delicadesa ha continuat enviantli es Párroco, com a Jutje que es de la vila.

59.—Certs caporals per pegarlé a l'esglesia i a certes personalitats, se negan a continuar sa llimosna que feyan a l'Hospici, passen per orde a ca-seua que no paguin certes confraries, i que no donin llimosna a certs sants quant capten completas per sa festa.

60.—A certs mitins d'aquesta gent s'han dit expresions com aquestas: *¿Y quin profit se'n treu d'anar a misa? Fuera gente negra...* ab aplauso des qui escoltaven i sense cap retractació oficial de par des partit.

61.—Demunt es periódic polític «Sa Defensa» han continuat i s'han ratificat en sa campanya que ferm demunt es «Puput» i «El Ideal» contra alguns sacerdots des poble.

62.—En aqueix mateix periódic han deixat translluir varias vegadas s'inquina que tenen contra el Rt. Sr. Párroco i sas Congregacions que hi ha a n'es poble, i han dit expressions molt injurioses é insultants pes Párroco mateix.

Sa festa

¿Heu vist, sinevers, com parlen de sa festa de la Mare de Deu d'Agost els escrighedoretos de *s'in-Defensa*? ¡No heu poren sufrir que els pellosos se estirin més qu'els fogoneus! ¡Axó de que entre els partits dels quebrats s'hi trobin més de mitja docena d'homos que s'afluxin de 100 pessetes quant en Font s'any que fa fer es mul mes gros domés en va donar 25, es una cosa intolerable! Calma, fogoneus. Si voltros estimau mes un dobbé qu'un sant ¿quina culpa en tenim noltros? Feisvos una presa de calaguala i vos espassará es mal humor.

A un altre lloc del SINIUM se fa sa ressenya de sa festa. Fins i tot alguns senyors fogoneus han dit que may se havia fet tan lluida en Sineu sa festa de la Mare de Deu d'Agost. No obstant els escrighedoretos de *s'in-Defensa* mos diuen que va esser una festa vulgar i sensa importancia de cap casta. ¿Y encare no cauran de s'ase els devots de *s'in-Defensa*? Si amb una cosa tant clara i de sentit comú menten tant descaradament els periodistets fogoneus i que ferán amb una cosa que se pot amagar?

Es llit de la Mare de Deu

Diu *s'in-Defensa* que es llit de la Mare de Deu es un llit *vey, indigna, casi indecent, deshonrós per Sineu, pobre, pobrissim, indecorós, esquinsat, rotat, destrossat, etc., etc.* Y perque es llit de la Mare de Deu es axí *s'in-Defensa* se despenja amb un anatema contra s'Ajuntament actual. ¡Es teu virolla, es teu virolla! Encare no m'havía de morir! ¿Y de quant es tan indecorós es llit de la Mare de Deu? ¡Desde que governen els pellosos? No es possible, escrighedoretos de *s'in-Defensa*, no es possible que s'hagi tudat tant es

llit de la Mare de Deu amb uns quants mesos que fa que reyna sa Pell Y si es llit era tant magre en temps dels fogoneus ¿porqué no li calaren foc aquets senyors i en compraren un de nou? ¡En tants d'anys de tenir es llit vey els senyors fogoneus que teníen tants de dobbers dins sa caxa municipal no'l mudaren a n'es llit i volen qu'els pellosos tot d'una el mudin? Ale, escrighedoretos no sigueu tan pestanagues. ¡Ja se diu fer s'ase lo que feys voltros escriguient aquestas batayonades!

¡Encens a n'en Xesch!

Be l'encensen a n'en Xesch els de *s'in-Defensa*. Dissapte passat digueren els escrighedoretos que en «Frencesch bolea i se menja frit l'amo-n Toni i que el capetja i li dona banderilles i el dexa sec». ¡Parex mentida axó! Pero axí escriuen s'història els de *s'in-Defensa*. ¡Vamos, escrighedoretos, no l'encensis tant a n'es teu jermá! ¡Ja hi va inflat que basta! ¡Jo no se com vol fer ensey-mades una notabilidat com en Xesch! ¡Oh! ¡Oh! ¡Oh!

Xistes

Els escrighedoretos fan quatre xistes sobre es consum, sobre els focs japonesos, sobre sa traca i sobre no sé que més. ¡Pero vaja qu'heu sou de mala pata! No obstant, ¿que es lo que preteniu, oh escrighedorets de *s'in-Defensa*, amb aquests xistes? ¿Omplir paper? ¿Fermós riure? Ale ido, ja ja ja ja ja jay. Ja hem rigut. ¿Voleu res mes? ¿Estau contents?

Sa música pellosa

¿Que preteniu, escrighedorets, sobre sa música pellosa? ¿Preteniu que es dolenta? ¿Y voleu que sigui dolenta perque no surt a tocar p'els pobles? Si sa bondat d'una música s'ha de graduar amb aquest criteri que deys, digau que sa fogoneva no deu fer massa grau; perque ell no ha estat tant convidada ni de molt com sa pellosa. ¿Que es ve o no es ve?

Pero no heu d'esser tant virolles els escrighedoretos de *s'in-Defensa*. Sa música de sa Pell va nexer unica i exclusivament per donar mal de ventre a n'els fogoneus. ¿Que te que veure ido si no es una maravilla empero contenta els pellosos i fa fer sa fél a sa fogoneveria? No te altres aspiracions a música de sa Pell. Sapigau-ho. Mentres sa rabi se menji els fogoneus quant sa música pellosa toca, ánimo; be inflan els músics de sa Pell.

El Sen Llendera.